

життєвих та службових завдань, дієво забезпечувати рівні права та можливості жінок і чоловіків в поліції.

Таким чином, формування гендерної компетентності поліцейських Національної поліції України – це спеціально організована цілеспрямована діяльність, що реалізується на всіх рівнях управління органами та підрозділами НПУ та виступає підґрунтям становлення висококваліфікованих фахівців, а також забезпечує ефективну професійну діяльність поліцейських у ситуаціях із гендерною складовою.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації з інтеграції гендерних підходів в систему підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони України. URL: https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/2_viddiluvvr/01_metodichni_rekomendaciyi_z_integraciyi_gendernih_pidhodiv_v_sistemu_pidgotovki_fahivciv_dlya_sektoru_bezpeki_i_oboroni_ukrayini.pdf.

2. Шевченко З. В. Словник гендерних термінів. Черкаси. 2016. URL: <http://a-z-gender.net/ua/genderna-kompetentnist.html>.

3. Навчальні тренінги з підвищення гендерної компетентності керівного складу підрозділів Національної гвардії України. URL: <https://ngu.gov.ua/ua/news/navchalni-treningy-z-pidvyschennya-gendernoyi-kompetentnosti-kerivnogo-skladu-pidrozdiliv>.

4. Стражнікова І. В. Особливості формування гендерної компетентності в освітньому процесі закладу вищої освіти. Матеріали двадцять шостої всеукраїнської практично-пізнавальної інтернет-конференції. URL: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/arkhiv-konferentsij/56-konferentsiji/dvadsyat-shosta-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/664-osoblivosti-formuvannya-gendernoji-kompetentnosti-v-osvitnomu-protsesi-zakladu-vishchoji-osviti>.

Рямзіна Аліна Юрївна,

наукова співробітниця лабораторії кримінологічних досліджень та проблем запобігання злочинності Державного науково-дослідного інституту МВС України, кандидатка юридичних наук

ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

У зв'язку з пандемією коронавірусної хвороби в Україні зріс рівень домашнього насильства. Генеральний прокурор України зазначила, що протягом 2020 р. за статтею 126-1 Кримінального кодексу України «Домашнє насильство» зареєстровано понад 2 700 правопорушень, 2019 р. – 1,5 тис. У 2020 р. 1,7 тис. проваджень направлено до суду з обвинувальними актами, тоді як 2019 р. – 758 проваджень. «Унаслідок

зростання безробіття, самоізоляції та з інших причин рівень домашнього насильства в країні зріс, і проблема гостро потребує вирішення», – вказала Генеральний прокурор України [1].

Режим соціальної ізоляції, введений у багатьох країнах світу для уповільнення поширення коронавірусної хвороби, посилив іншу проблему – домашнє насильство. Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) повідомив про зростання на 20 % випадків насильства з боку інтимних партнерів, що спостерігалось у всьому світі за три місяці карантину. Автори доповіді прогнозують ще мінімум 15 мільйонів випадків насильства з боку інтимних партнерів унаслідок соціальної ізоляції через COVID-19.

Україна, яка ввела суворий карантин на початку березня 2020 р., не є винятком: згідно з даними UNFPA, з початку карантину кількість дзвінків на національну гарячу лінію з попередження домашнього насильства зросла удвічі. За даними Офісу Генерального прокурора, за останні місяці кількість кримінальних справ, пов'язаних із домашнім насильством, також майже подвоїлась. У травні 2020 року кількість кримінальних справ, пов'язаних із домашнім насильством, становила 1 511, натомість у травні 2019 року – 795. Звісно, ці цифри не відображають повної картини, адже частина випадків не задокументовані, оскільки постраждали далеко не завжди звертаються по допомогу через страх помсти [2].

Різні країни впроваджують нові заходи запобігання та протидії домашньому насильству в період пандемії COVID-19. Так, у Франції жертв домашнього насильства почали закликати звертатися в аптеки. Якщо людина не має змоги говорити відкрито, то може вимовити слово «маска 19» фармацевту [3], що є кодовим словом для прохання про допомогу. Такий захід впровадили і в Іспанії та Нідерландах.

Оскільки потерпілий, який постійно контролюється зловмисником, часто навіть не може розмовляти по телефону, в Грузії було активовано мобільний додаток для виклику 112, що дозволяє потерпілому таємно зв'язуватися з поліцією за допомогою кнопки тривоги. Уряд поширював інформацію про службу та інші механізми протидії насильству різними способами, включаючи SMS-повідомлення. Ця кампанія виявилася ефективною: згідно з інформацією МВС Грузії, з 15 по 30 квітня було зафіксовано 11 випадків дзвінків із використанням секретної кнопки тривоги, тоді як за попередні 3 місяці було зареєстровано лише 8 таких випадків [4, с. 4].

Міністерство жінок, сім'ї та прав людини Бразилії впровадило план дій у надзвичайних ситуаціях «Жінки, сім'я і права людини» для реагування на збільшення кількості випадків насильства по відношенню до жінок під час пандемії, включаючи керівництво з підтримки послуг, що надаються мережею підтримки жертв

насильства проти жінок (Rede de Enfrentamento à Violência contra a Mulher); створення комітетів по боротьбі з насильством щодо жінок, пов'язаних з COVID-19, на рівні штату і муніципалітету; кампанії з підвищення обізнаності жертв, чоловіків і перехожих про важливість повідомлення про випадки насильства стосовно жінок, і масове поширення інформації про вже існуючі послуги щодо запобігання насильства по відношенню до жінок і реагування на них. Уряд також запустив онлайн-платформи, в тому числі ексклюзивний веб-сайт і додаток для звітності, для розширення можливостей охоплення існуючих номерів телефонів довіри 180 і 100. Крім надання відповідної інформації про те, як реагувати на насильство щодо жінок, платформи дозволяють завантажувати докази (фото і відео) по заявлених випадках насильства.

У Канаді існує цілий ряд ліній довіри уряду та громадських організацій. Місцеві установи повідомляють, що дзвінки зменшуються, але попит на онлайн-послуги зростає, включаючи інтернет-консультування. Під час першого спалаху пандемії та введення заходів блокування відбулося зменшення кількості дзвінків. Це пов'язують з тим, що жінки не можуть знайти приватне місце вдома, щоб здійснити телефонний дзвінок. Пізні організації, такі як «Unsafe at Home» в Оттаві та «Inasmuch House and Women Services», розпочали програму обміну текстовими повідомленнями. Третина онлайн-текстів та чатів у «Unsafe at Home» створює план безпеки для жінок та пропонує альтернативні способи життя [5].

У Бразилії Офіс державного прокурора створив додаток, який дозволяє жінкам повідомляти про випадки насильства дистанційно і надає інформацію про поведінку і ресурси, пов'язані з насильством щодо жінок, включаючи інформацію про місцезнаходження та контактну інформацію про послуги для жертв.

У Швейцарії проводять кампанію, що закликає до солідарного стеження за сусідами, щоб ті здійснювали виклик поліції та повідомляли, що вони чувають жорстокі бійки в сусідніх квартирах [6].

У Південній Африці існує широкий спектр телефонних ліній довіри уряду та неурядових організацій, орієнтованих на гендерне насильство. На національному рівні функціонує Командний центр гендерного насильства, який діє при Департаменті соціального розвитку. Центр працює на базі цілодобової телефонної служби, що працює цілодобово та без вихідних. Існує також лінія Skype «Helpline GBV» для членів спільноти глухих.

У ФРН поліція, прибувши на виклик, має компетенцію запропонувати кривднику добровільно покинути помешкання або у виключних випадках може тимчасово затримати особу для примусового виселення. Перед цим йому дають можливість спакувати речі, а ключ від помешкання вилучають. Крім того, потерпілі від

насильства мають можливість звернутися до сімейного суду, який може застосувати такі санкції щодо кривдника: рішення про захист потерпілої (потерпілого); виділення потерпілим окремого тимчасово житла; матеріальну компенсацію за фізичну й моральну шкоду; установлення судової опіки над дітьми; обмеження щодо спілкування та наближення кривдника до жертви насильства.

Тобто, як зазначає Манжос Н.В., у ФРН профільний Закон про захист від насильства визначає два основних рівні захисту від домашнього насильства – адміністративний, що невідкладно виконується поліцією, та судовий (сімейними судами), за яким на кривдника можуть накласти адміністративні заборони щодо можливості спілкуватися із жертвою насильства [8, с. 155].

Україна також впроваджує заходи запобігання та протидії домашньому насильству в умовах пандемії COVID-19. Проте з метою зменшення кількості випадків домашнього насильства варто впроваджувати подальші заходи, перейнявши міжнародний досвід.

Список використаних джерел

1. В Україні через пандемію коронавірусу зріс рівень домашнього насильства. 2020. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/705970.html>.

2. Пандемія COVID-19 загострила проблему домашнього насильства. 2020. URL: <https://bit.ly/2ZZfKsJ>.

3. Розширення ролі фармацевтів за період пандемії COVID-19. Аптека.ua. № 25/26. 06.07.2020. URL: <https://www.apteka.ua/article/553295>.

4. Fund «Sukhumi». Impact of COVID 19 on Domestic Violence, Situation of Women Wictims and Access to the Support Services. Tbilisi. 2020. 14 p.

5. *Meghan Campbell, Aradhana Cherupara Vadekkethil, Nomfundo Ramalekana. Domestic Violence and COVID.* 2020. URL: <https://bit.ly/37GAXMg>.

6. Цит. за: *Paula Tavares, Flávia Carbonari. Addressing Violence against Women (VAW) under COVID-19 in Brazil.* 2020. URL: https://www.academia.edu/44046988/Addressing_Violence_against_Women_VAW_under_COVID_19_in_Brazil.

7. *Meghan Campbell, Aradhana Cherupara Vadekkethil, Nomfundo Ramalekana. Domestic Violence and COVID.* 2020. URL: https://www.researchgate.net/publication/342601329_Domestic_Violence_and_COVID.

8. Манжос Н.В. Публічне адміністрування запобігання та протидії домашньому насильству в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. 200 с.